

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 21/13
Λουξεμβούργο, 28 Φεβρουαρίου 2013

Απόφαση στην υπόθεση C-1/12
Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas

Το δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει σε επαγγελματικό σύλλογο να επιβάλλει στα μέλη του σύστημα υποχρεωτικής κατάρτισης το οποίο καταργεί εν μέρει τον ανταγωνισμό και θέτει όρους εισάγοντες δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος των ανταγωνιστών του

Το να έχει ένας επαγγελματικός σύλλογος εκ του νόμου υποχρέωση καθιέρωσης συστήματος υποχρεωτικής κατάρτισης δεν συνεπάγεται αποκλεισμό των κανόνων που θεσπίζει από το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης

Το Σώμα εγκεκριμένων λογιστών (Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, ΟΤΟC) είναι ένας πορτογαλικός επαγγελματικός σύλλογος υπό μορφή ένωσης, στον οποίο υποχρεούνται να είναι εγγεγραμμένοι οι εγκεκριμένοι λογιστές. Στο ΟΤΟC απόκειται να προασπίζει τα επαγγελματικά συμφέροντά τους και να εποπτεύει όλες τις πτυχές της άσκησης των καθηκόντων τους.

Στην Πορτογαλία, βάσει κανονισμού που έχει εκδώσει το ΟΤΟC, οι εγκεκριμένοι λογιστές πρέπει να συγκεντρώνουν, κατά τα δύο τελευταία έτη, 35 διδακτικές μονάδες ετησίως κατά μέσο όρο από προγράμματα κατάρτισης που παρέχονται ή έχουν εγκριθεί από το ΟΤΟC. Ο σχετικός με την απόκτηση διδακτικών μονάδων κανονισμός, που έχει επίσης εκδοθεί από το ΟΤΟC, προβλέπει προς τούτο δύο είδη κατάρτισης. Αφενός, μια *θεσμική κατάρτιση* (μέγιστης διάρκειας δεκαέξι ωρών), η οποία σκοπεύει στην ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών επί των νομοθετικών πρωτοβουλιών και τροποποιήσεων, καθώς και επί ζητημάτων επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Η κατάρτιση αυτή μπορεί να παρασχεθεί μόνον από το ΟΤΟC. Κάθε εγκεκριμένος λογιστής πρέπει να συγκεντρώσει δώδεκα διδακτικές μονάδες θεσμικής κατάρτισης ετησίως. Αφετέρου, μια *επαγγελματική κατάρτιση* (ελάχιστης διάρκειας ανώτερης των δεκαέξι ωρών), που περιλαμβάνει συνεδρίες μελέτης που αφορούν θέματα σχετικά με το επάγγελμα. Η κατάρτιση αυτή μπορεί να παρασχεθεί από το ΟΤΟC αλλά και από τους εγγεγραμμένους στο ΟΤΟC οργανισμούς. Η απόφαση περί εγγραφής ή μη ενός οργανισμού κατάρτισης, καθώς και η απόφαση περί έγκρισης ή μη των προγραμμάτων κατάρτισης που προτείνουν οι οργανισμοί αυτοί απόκειται στο ΟΤΟC, κατόπιν καταβολής αντιτίμου.

Με απόφαση της 7ης Μαΐου 2010, η Αρχή ανταγωνισμού της Πορτογαλίας δήλωσε ότι ο σχετικός με την απόκτηση διδακτικών μονάδων κανονισμός προκάλεσε στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά υποχρεωτικής κατάρτισης των εγκεκριμένων λογιστών στο σύνολο του εθνικού εδάφους, κατά παράβαση του δικαίου της Ένωσης. Ως εκ τούτου, επιβλήθηκε πρόστιμο στο ΟΤΟC. Η αγορά αυτή, πάντως, ήταν τεχνηέντως κατακερματισμένη, καθόσον το ένα τρίτο της προοριζόταν για το ΟΤΟC (12 μονάδες επί συνόλου 35), στο δε λοιπό τμήμα της αγοράς επιβάλλονταν όροι εισάγοντες δυσμενείς διακρίσεις, εις βάρος των ανταγωνιστών του επαγγελματικού σώματος.

Το ΟΤΟC ζήτησε την ακύρωση της απόφασης της Αρχή ανταγωνισμού ενώπιον των πορτογαλικών δικαστηρίων. Στο πλαίσιο αυτό, το Tribunal da Relação de Lisboa (Εφετείο της Λισαβωνής) υποβάλλει κατ' έφεση στο Δικαστήριο ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης στους επαγγελματικούς συλλόγους.

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο αναγνωρίζει, πρώτον, ότι ένας κανονισμός που εκδόθηκε από επαγγελματικό σύλλογο όπως το ΟΤΟC πρέπει να θεωρείται ως απόφαση ένωσης

επιχειρήσεων κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης στον τομέα του ανταγωνισμού ¹. Εξάλλου, **το ότι ένας επαγγελματικός σύλλογος όπως το ΟΤΟC υποχρεούται κατά νόμο να καθιερώνει σύστημα υποχρεωτικής κατάρτισης προοριζόμενο για τα μέλη του δεν αποκλείει τους κανόνες που ο ίδιος έχει θεσπίσει και που καταλογίζονται αποκλειστικώς σ' αυτόν από το πεδίο εφαρμογής του ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού**. Επιπλέον το ότι οι εν λόγω κανόνες δεν έχουν άμεση επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα των μελών του εν λόγω επαγγελματικού συλλόγου δεν θίγει την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης, εφόσον η παράβαση που προσάπτεται στον ίδιο αυτό επαγγελματικό σύλλογο αφορά αγορά στην οποία αυτός ασκεί οικονομική δραστηριότητα.

Δεύτερον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι **ένας κανονισμός που έχει εκδοθεί από επαγγελματικό σύλλογο και καθιερώνει σύστημα υποχρεωτικής κατάρτισης των εγκεκριμένων λογιστών προς εξασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών που αυτοί παρέχουν συνιστά περιορισμό του ανταγωνισμού, απαγορευόμενο από το δίκαιο της Ένωσης, εφόσον καταργεί τον ανταγωνισμό σε σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς προς όφελος του εν λόγω επαγγελματικού συλλόγου και επιβάλλει στο λοιπό τμήμα της αγοράς όρους εισάγοντες δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος των ανταγωνιστών του οικείου επαγγελματικού συλλόγου**. Το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να εξακριβώσει τα στοιχεία αυτά.

Στο πλαίσιο αυτό, προκειμένου να διαπιστώσει τα αποτελέσματα του κανονισμού στον ανταγωνισμό, το πορτογαλικό δικαστήριο θα πρέπει να αναλύσει καταρχάς τη δομή της αγοράς προκειμένου να κρίνει αν η διάκριση που επιχειρείται μεταξύ των δύο ειδών κατάρτισης βάσει του αντικειμένου τους, των εξουσιοδοτημένων για την παροχή τους οργανισμών και της διάρκειάς τους, είναι δικαιολογημένη. Ως προς το αντικείμενό τους, υπάρχουν στοιχεία που μπορούν να αποδείξουν ότι τα δύο αυτά είδη κατάρτισης θα μπορούσαν να θεωρηθούν, τουλάχιστον εν μέρει, εναλλάξιμα (επί παραδείγματι, δεν αποκλείεται οι νομοθετικές εξελίξεις να αποτελούν αντικείμενο όχι μόνο θεσμικής, αλλά και επαγγελματικής κατάρτισης). Όσον αφορά τους οργανισμούς που εξουσιοδοτούνται να παρέχουν τα δύο αυτά είδη κατάρτισης, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο επίμαχος κανονισμός αναγνωρίζει υπέρ του ΟΤΟC ένα καθόλου ασήμαντο μέρος της αγοράς υποχρεωτικής κατάρτισης των εγκεκριμένων λογιστών. Όσον αφορά τη διάρκειά τους, το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει να εξακριβώσει αν άλλοι οργανισμοί που επιθυμούν να προτείνουν προγράμματα κατάρτισης βραχείας διάρκειας παρεμποδίζονται προς τούτο, γεγονός που θα έθιγε τους συνήθεις όρους προσφοράς και ζήτησης. Το δικαστήριο αυτό θα πρέπει επίσης να εξετάσει αν το γεγονός ότι οι εγκεκριμένοι λογιστές πρέπει οπωσδήποτε να συγκεντρώνουν τουλάχιστον δώδεκα διδακτικές μονάδες θεσμικής κατάρτισης ετησίως – ενώ δεν προβλέπεται ανάλογη απαίτηση για την επαγγελματική κατάρτιση – μπορεί να εξασφαλίσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στα προγράμματα κατάρτισης που παρέχει το ΟΤΟC.

Το πορτογαλικό δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει, ακολούθως, τους όρους πρόσβασης στην αγορά των άλλων οργανισμών πλην του ΟΤΟC, προκειμένου να εξακριβώσει αν εξασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες στους διάφορους επιχειρηματίες. Συναφώς, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η επαγγελματική κατάρτιση την οποία παρέχει το ΟΤΟC δεν υπόκειται σε διαδικασία έγκρισης, αντιθέτως προς τους οργανισμούς κατάρτισης για τους οποίους, εξάλλου, οι απαιτούμενες προϋποθέσεις διατυπώνονται στον κανονισμό κατά τρόπο αόριστο. Το ΟΤΟC πράγματι απένειμε εις εαυτόν την εξουσία να αποφαινεται μονομερώς επί των αιτήσεων εγγραφής ή έγκρισης, χωρίς η εξουσία αυτή να συνοδεύεται από όρια, υποχρεώσεις ή έλεγχο, γεγονός που θα μπορούσε να το οδηγήσει σε νόθευση του ανταγωνισμού, ευνοώντας τα προγράμματα κατάρτισης που το ίδιο παρέχει. Ομοίως, το Δικαστήριο τονίζει ότι η διαδικασία έγκρισης των προγραμμάτων κατάρτισης, όπως οργανώνεται από το ΟΤΟC, είναι ικανή να περιορίσει την προσφορά εκ μέρους των λοιπών οργανισμών κατάρτισης, στο μέτρο που απαιτεί να υποβάλλεται η αίτηση έγκρισης τρεις τουλάχιστον μήνες πριν την έναρξη του σχετικού προγράμματος, γεγονός που εκ των πραγμάτων τους στερεί τη δυνατότητα άμεσης παροχής επίκαιρων προγραμμάτων κατάρτισης.

¹ Το άρθρο 101, παράγραφος 1, απαγορεύει όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς.

Τέλος, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι περιορισμοί αυτοί βαίνουν πέραν του αναγκαίου μέτρου για την εξασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών των εγκεκριμένων λογιστών και δεν καλύπτονται από τις απαλλαγές που προβλέπει η Συνθήκη.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106